

NEWSLETTER

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Václav Klaus:

Lech Kaczyński a naše doba

Jiří Weigl:

Více nebo méně Evropy?

Otázka IVK:

Co přinesl pařížský summit o klimatu? (**Václav Klaus, Luboš Motl, Vítězslav Kremlík, Ivo Strejček, Karel C. Grig, Ondřej Höppner, Filip Šebesta, Jan Bartoň**)

Václav Klaus:

Viktor Jerofejev v IVK

Marek Loužek:

Zprávy ze seminářů o české ekonomice a Edvardu Benešovi

Lech Kaczyński a naše doba*

Václav Klaus

Desáté výročí nástupu Lecha Kaczyńského do prezidentského úřadu země, kterou tolik miloval a kterou tak dobře reprezentoval, je příležitostí vzpomenout si na něho, připomenout si jeho názory a politické postoje, jeho politické činy, jeho život a – bohužel i jeho zcela nečekanou, tragickou a hlavně předčasnou smrt, se kterou se mnozí dosud nedovedeme vyrovnat. Totéž musím říci i o jeho nejbližší celoživotní pomocníci, partnerce a spolupracovníci, jeho ženě Marii.

Poláci ho znají daleko lépe než já – cizinec – byť pocházející ze sousední země. Měl jsem řadu možností se s ním setkávat, ale vím, že můj pohled na něho je a zůstane pohledem z vnějšku.

Odvažují se říci, že během jeho prezidentování byly česko-polské vztahy nejlepší v historii.

Prezidenta Lecha Kaczyńského jsem mezi evropskými a světovými politiky považoval za svého nejlepšího přítele. Byl vůči mně velmi přátelský. Byl velmi „polský“ (a z toho důvodu, oprávněně, velmi sebevědomý). I když vždy existovaly rozdíly mezi českými a polskými pohledy na různé momenty historie – vzhledem k nesterajné geografické poloze, odlišné velikosti a lišící se historické zkušenosti obou zemí – rozuměli jsme si dobře.

V České republice jsme oceňovali, že byl skutečným přítelem naší země. Odvažují se říci, že během jeho prezidentování byly česko-polské vztahy nejlepší v historii. Mezi Čechy a Poláky (a pravděpodobně více na polské straně) bývala mnohá nedorozumění, nedůvěra a podezírání, ale Lech Kaczyński se na nich nepodílel. Věděl, že pro udržení elementární suverenity a nezávislosti Polsko a Česká republi-

ka (a pokud by to bylo možné i další dvě visegrádské země) by měly jednat v souladu a – je-li to možné – společně. Obával se jak Bruselu, tak Moskvy. Vynecháme-li vzdálenější minulost a mluvíme-li primárně o post-komunistické éře, trochu jsme se lišili. Musím se přiznat, že se více obávám Bruselu. On se – zcela pochopitelně – více obával Moskvy.

Já byl vždy více anti-evropský, myšleno anti-EU.

On byl vždy více pro-polský.

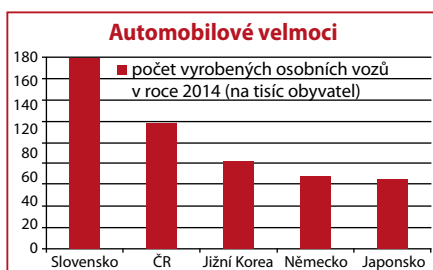
Naše názory na dlouhodobě ničivé efekty nepřirozenou, konstruktivistickou, v mnoha ohledech zbytečnou, lidem v Evropě nedobrovolně vnucovanou *unifikaci evropského kontinentu*, organizovanou kosmopolitními evropskými elitami, které podceňují nezastupitelnou roli národních států v Evropě, byly velmi blízké. Pravděpodobně z poněkud rozdílných důvodů. Já byl vždy více anti-evropský, myšleno anti-EU. On byl vždy více pro-polský. Být pro něco je obvykle lepší než být proti něčemu. To dávalo prezidentu Kaczyńskému nezbytnou sílu a zajišťovalo mu to silnou politickou podporu jeho spoluobčanů. Moje kritika EU byla abstraktnější, teoretičtější, koncepčnější, obtížnější pro porozumění.

Abych byl vůči tomuto publiku spravedlivý, měl bych otevřeně přiznat, že jsme neměli stejné názory na Ukrajinu (a ani na Gruzii). Vycházelo to z našich odlišných výchozích pozic. Nikdy jsem nebyl schopen přehlízet a bagatelizovat nebezpečné a evidentně nedemokratické prvky názorů a činů některých politických seskupení (a jejich lídrů) v těchto dvou zemích. Obával jsem se velmi pravděpodobných důsledků.

Dnešní situace na Ukrajině je pro mne smutným potvrzením těchto mých dlouhodobých obav. Samotný fakt, že tamní politici byli proti-ruští, nemůže ospravedlnit jejich další názory a činy – alespoň pro mne ne. Vždy jsem však chápal a přijímal polskou pozici, která je založena na specifické polské historické zkušenosti jak s carským Ruskem, tak s komunistickým Sovětským svazem.

Kdyby byl Lech Kaczyński dnes s námi, Polsko, střední Evropa a celá Evropská unie by byly jiné. Předpokládám, že by byl velmi rezolutně proti nejnebezpečnějšímu fen-

LEDNOVÝ GRAF IVK

Pramen: Sdružení automobilového průmyslu, 2015

Institut Václava Klause o.p.s.

Šárecká 29

160 00 Praha 6

e-mail: office@institutvk.cz

www.institutvk.cz

IVK – Newsletter

Institutu Václava Klause

Registrace MK ČR E 11024

Periodicita: měsíčník

Datum vydání: 25. 01. 2016

* Projev na konferenci „Lech Kaczyński and Central and Eastern Europe“, Prezidentský palác, Varšava, 21. prosince 2015. Překlad z anglického originálu.

ménu současnosti, kterou je obří migrační vlna. Ta představuje vážné ohrožení Evropy, její kultury, tradic, civilizačních vzorců i náboženství. Na rozdíl od dnes vládnoucích evropských liberálních politických elit by

Kdyby byl Lech Kaczyński dnes s námi, Polsko, střední Evropa a celá Evropská unie by byly jiné.

věděl, že tato krize není problémem Středního východu nebo Severní Afriky, ale Evropy. Latentní migrační rezervoár vznikající ze zhroutených nebo válkou zničených zemí není podstatou problému. Tou je pasivně tolerovaný, často přímo iniciovaný a někdy dokonce spoluorganizovaný pochod statisíců nebo miliónů migrantů do Evropy. To

je přesně to, co evropské multikulturalistické, kvazi-progresivistické, zcela nezodpovědné politické elity dělají. Bohužel poměrně úspěšně.

Tito migranti byli dlouhou dobu *implicitně* zvaní štědrou a paternalistickou evropskou sociální politikou, zrušením vnitřních hranic Evropy, neschopností EU bránit vnější schengenské hranice, přijetím smrtící a destruktivní ideologie multikulturalismu a chybně orientovaného a chápaného milosrdenství. To by samo o sobě stačilo. Migranti byli ale navíc *explicitně* pozváni jistými evropskými politiky. Jsem si jist, že prezident Kaczyński by byl zásadně a hlasitě proti.

Lecha Kaczyńského, jeho ženu a jeho blízké spolupracovníky velmi postrádám. Poláci – a my spolu s nimi – bychom měli být

Latentní migrační rezervoár vznikající ze zhroutených nebo válkou zničených zemí není podstatou problému. Tou je pasivně tolerovaný, často přímo iniciovaný a někdy dokonce spoluorganizovaný pochod statisíců nebo miliónů migrantů do Evropy.

vděčni za to, že má zdatné, kompetentní a loajální následovníky ve svém bratru Jaroslavovi, v prezidentu Dudovi, v opět vítězíci politické straně, na jejímž vzniku se od začátku podílel a zejména v milionech Poláků, kteří vždy oceňovali a oceňují i nyní, co prezident Lech Kaczyński dělal. ■

Více nebo méně Evropy?

Jiří Weigl
výkonný ředitel IVK

Vždy, když se Evropská unie dostane do jakékoliv krize, slyšíme jediné – potřebujeme „více Evropy“. Tato fráze se opakuje stále a na všech fórech a je nepřipustné ji jakkoliv zpochybnit. Je to stejné jako za minulého režimu, kdy nám bylo jako recept na všechny chronické neduhy reálného socialismu také dáváno heslo „více socialismu“. Jako jeho naplnění se nakonec prezentovala gorbačovská perestrojka, aby poskytla jasný důkaz, že problémy se dají vyřešit pouze radikálním rozchodem s minulým systémem jako takovým.

Dnes stojíme před identickým problémem – je evidentní, že evropské megaproblémy, jako je finanční či migrační krize, vyvolalo právě „příliš Evropy“, tj. projekty, které se snaží uměle urychlovat proces integrace členských zemí EU.

Pouze proto, že byl z politických důvodů spuštěn projekt společné měny bez ohledu na skutečnou ekonomickou kompatibilitu členských zemí eurozóny, mohlo dojít k tomu, že si slabé středomořské země mohly celou dekádu půjčovat za „německy“ nízké úrokové sazby, nezodpovědně vršit dluhy a projídat dotace. Byla to „Evropa“, která umožnila kolektivní neodpovědnost, přehrávání vlastních problémů na jiné a černé pasažérství. Samotné Řecko, Itálie nebo země Pyrenejského poloostrova by se bez společné měny nikdy nemohly tolik zadlužit, protože by jim nikdo tolik nepůjčil. Potíže a bankroty by přišly mnohem dříve a řešily by se za mnohem příznivějších okolností. Bez eura by nikdy nezlikvidovaly svou konkurenceschopnost

tak děsivým způsobem a nepotřebovaly by tak drastickou léčbu, jakou se dnes marně snaží své problémy řešit. Té vzývané „Evropy“ je na ně prostě příliš mnoho, nikoliv málo.

Stejně tak dnešní krize Schengenu v důsledku migračního přílivu je prý rovněž řešitelná pouze „společnou evropskou cestou“ – vynucenou solidaritou a dalším přesunem klíčových bezpečnostních kompetencí do Bruselu. Ve skutečnosti nekontrolovatelný příliv migrantů do Evropy byl umožněn právě schengenským projektem a kolektivní nezodpovědností, která je základem principem evropské integrace. Cožpak by samostatné Řecko někdy dovolilo příliv ilegálních migrantů na své území, kdyby je nemohlo beztrestně a nekontrolovatelně ihned přeposílat dále do Evropy? Řecko a Turecko jsou odvěcí rivalové a v posledních desetiletích mezi nimi hrozil otevřený ozbrojený konflikt mnohokrát. Vzájemná hranice byla vždy mimořádně střežená a také z toho důvodu má Řecko třetí největší armádu v Evropě. Cožpak by někdy dovolilo, aby na jeho území přechá-

zely z Turecka nekontrolovaně statisíce lidí? Druhý den by následovalo válečné ultimátum. Kdyby nebylo Schengenu, nebylo by ani migrační vlny. Zastavily ji pouze jednotlivé státy jako Maďarsko, nebo dnes Madeonie. Evropa, kromě vítací politiky a neschopnosti otevřeně říci, jaký je její smysl a perspektiva, nedělá vůbec nic – tudíž krizi prohlubuje.

„Více Evropy“ znamená vnucování dalších nezodpovědných projektů, které mají urychlit integraci a dovést nás k ideálu sjednoceného kontinentu. Evropu ale nelze sjednocovat za zády Evropanů a proti jejich vůli manipulací a zbytečně vyvolanými krizemi. Evropa potřebuje návrat k realistickému přehodnocení dosavadní cesty, odmítnutí sociálního inženýrství a umělého urychlování vývoje. Jinak nás heslo „více Evropy“ dovede ke stejnému rozvratu a chaosu jako obdobné perestrojkové heslo „více socialismu“ národy bývalého Sovětského svazu.

Publikováno na serveru Echo24.cz
dne 12. prosince 2015. ■

Předplatné na rok 2016

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 660 Kč.

Studentské předplatné 330 Kč.

predplatne@institutvk.cz

OTÁZKA IVK

Co přinesl pařížský summit o klimatu?

Václav Klaus

Pařížský summit byl šílený, ale bohužel úspěšný. I když jsou blouzniví propagátoři doktríny lidmi způsobeného globálního oteplování ne plně spokojeni, protože chtěli daleko více, je třeba přiznat, že uspěli. I když je stále více evidentní, že má tato doktrína už nikdy neopravitelné trhliny, které dnes a denně přibývají a narůstají, podařilo se jim toto téma udržet při životě. Nic jiného nepotřebovali. Dnes už se snad ani nepokoušejí obhajovat ono neobhajitelné novými argumenty.

Udržovat toto téma při životě znamená, že politici mají téma, pomocí něhož mohou demonstrovat svou starost o budoucnost lidstva (a vyhýbat se řešení akutních, vážných, řešitelných problémů), svůj altruismus, svou prozíravost, svůj nadhled nad každodenností. Mají dlouho hledané téma, které je v průběhu jejich politické kariéry empirickou zkušeností nevyvratitelné.

Ekologičtí aktivisté všech politických odstínů mohou dostávat další miliardy či miliardy na šíření svých bludů mezi lidmi, na další „utiskování“ lidí, na omezování lidské svobody diktátem toho, jak se lidé – podle nich – mají chovat, na vstup do škol a manipulaci mladé generace. Dosta-

li Paříží „potvrzenku“ o bohuľibosti svých aktivit.

Byznys, který byl na pařížské konferenci hojně zastoupen, dostal zelenou a těší se na objednávky na dotacemi podporované, jinak ekonomicky neospravedlnitelné zakázky technologií bez emisí CO₂. Ti na tom pravděpodobně vydělají nejvíce. Ekologicko-průmyslový komplex je zde a o peníze bude soupeřit s vojensko-průmyslovým komplexem, který se také nevzdává.

Prodělal obyčejný člověk, který nepatří do žádné z těchto tří skupin. Ten to bude všechno platit. Kvůli tomu dělají tyto tři skupiny celý ten pařížský týjatr, aby to pro ty, kteří o tom moc přemýšlet nechtějí, vypadalo maximálně věrohodně. Naším úkolem je motivovat je k tomu, aby přemýšlet začali.

Luboš Motl
fyzik

Kromě toho, že značně rozšiřuje mezinárodní klimatickou byrokracii a předepisuje finanční toky do chudších zemí, Pařížská dohoda o klimatu nařizuje signatářským státům dvě rozdílné věci (proces podepisování začne na Leninovy narozeniny v roce 2016).

Zprvė mají v „akci Z“ realizovat své vlastní, dobrovolné, pětileté plány redukce emisí,

kteřé se budou na sjezdech každých pět let vylepřovat. Zadruhé mají občané signatářských států uvěřit, že tyto pro ekonomiku škodlivé rituály udrží globální teplotu pod úrovní 2 °C, ne-li 1,5 °C, nad teplotou předindustriální. Tento „hlubší“ plán je variací na dobře známé „poručíme větru, dešti“ a projevem absolutní vědecké negramotnosti účastníků summitu, a to z mnoha důvodů.

Globální teplotu (jež nijak není korelována se zdravím planety) dnešní ani předindustriální nelze s takovou ohromnou přesností určit. Různé týmy měřící teploty v současnosti a různé metody rekonstrukce teplot v minulosti se liší o 0,5 °C i více. Stejně tak jedna epizoda El Niño nebo erupce větší sopky běžně globální teplotu změní také o 0,5 °C či více. A podle IPCC jedna gigatuna CO₂ emisí zvýší globální teplotu o 0,5 až 1,5 milikelvina (přesnější číslo je téměř jistě nižší než dolní mez). A s dvacetiprocentní pravděpodobností je správná hodnota i mimo tento široký interval. Vzhledem ke značným přírodním variacím teploty a neurčitému vlivu CO₂ nebude možno nejméně čtyřicet let určit, zda „akce Z“ něco přinesla.

Ale uškodí někomu smlouva postavená na pavědě, která je oficiálně „právně závazná“, ale neobsahuje žádné mechanismy vymáhání? Obávám se, že uškodit může hodně, protože podobně jako Lisabonská smlouva fanatikům usnadní zastrašování a ovlivňování jiných zemí. Na opuštění tohoto potenciálně sebevražedného paktu budeme mít od případného podpisu tři roky. ▶

NOVINKA

Masová imigrace

Záchrana, nebo zkáza Evropy?

Stanislava Janáčková, Jan Skopeček, Martin Slaný
Hana Lipovská, Filip Šebesta, Michal Semín
Jan Keller, Alexandr Tomský, Václav Klaus
Jiří Weigl, Ladislav Jakl, Ivo Strejček
Miroslav Ševčík, Tomáš Břicháček, Lukáš Kovanda
Miloš Kubánek, Hans-Werner Sinn, Marek Loužek
Milan Vodička, Daniel Deyl, Daniel Bier, Václav Klaus ml.

instit
VÁCLAVA
KLAUSE

Publikace č. 23/2016

IVK nabízí sborník č. 23/2016 „**Masová imigrace – záchrana, nebo zkáza Evropy?**“, do něhož přispěli Stanislava Janáčková, Jan Skopeček, Martin Slaný, Hana Lipovská, Filip Šebesta, Michal Semín, Jan Keller, Alexandr Tomský, Václav Klaus, Jiří Weigl, Ladislav Jakl, Ivo Strejček, Miroslav Ševčík, Tomáš Břicháček, Lukáš Kovanda, Miloš Kubánek, Hans-Werner Sinn, Marek Loužek, Milan Vodička, Daniel Deyl, Daniel Bier a Václav Klaus ml. Předmluvu napsal Václav Klaus.

222 stran, 100 Kč.

objednávky na: www.institutvk.cz

Vítězslav Kremlík
redaktor
www.klimaskeptik.cz

Pařížskou konferenci sice prohlašují za „historický zlom“. Skutečným zlomem však byl spíše Summit Země v Rio de Janeiro 1992, kdy byla podepsána Mezinárodní úmluva o ochraně klimatu. Vlády celého světa se tehdy zavázaly, že budou financovat klimaticko-apokalyptické hnutí. Škrtem pera se alarmisté dostali k ohromným zdrojům. Vznikla gigantická celosvětová síť grantů, dotací a výzkumných ústavů, které nemají jiný cíl než vyrábět strašidelné scénáře.

Na klima však tyto konference vliv nemají. Rituálním snižováním emisí CO₂ počasí řídit nelze. Oxid uhličitý je jen jeden ze stovek faktorů, které na klima působí. Jde o stopový plyn, který tvoří 0,04 % atmosféry. Opravdu věříme, že ocas může vrtětí psem? Po druhé světové válce se třicet let ochlazovalo, přestože emise CO₂ prudce rostly. V první půli dvacátého století se oteplovalo dvakrát rychleji, než co dokáží klimatické modely vysvětlit podle CO₂.

Tyto konference jsou spíše nebezpečné, protože zdražují energii a potraviny. Zatímco v letech 1975-2005, v době silného oteplení klimatu, index ceny potravin klesl o 75 %, boom biopaliv přinesl zdražení jídla, jaké tu naposledy bylo v 70. letech za ropného šoku. Hladové nepokoje byly i na počátku tzv. „arabského jara“. Člověk se jen děsí, jaké zdražování energií a potravin přinesou klimatické konference příště?

Celá tato hysterie kolem oteplování je navíc v rozporu s historickou zkušeností

lidstva. Římská říše v teplém období prosperovala a rozložila se až v době ochlazení, které vyhnalo Huny z vysychajících asijských stepí. Sahara byla v nejteplejší fázi holocénu zelená, byly tam řeky a jezera a stáda zvěře. Vyschla, až když se ochladilo. Těžko v dějinách najdete precedent, kdy by nějakou civilizaci zahubilo klimatické optimum. Tak se totiž v dějinách říká dobám, kdy bylo teplo.

Ivo Strejček
člen správní rady IVK

Výsledky pařížského klimatického summitu přinesly potvrzení faktu, že hlavní tvůrci a hybatelé světové politiky se i nadále, namísto řešení vážných a zásadních problémů současného světa, raději oddávají unikům z reality a bojují se Sluncem. Odpovídal tomu jak formální průběh summitu, jenž si záměrně liboval v pompézním aranžmá navozujícím „planetární rozměr problému“, tak obsahová vystoupení světových státníků, kteří tzv. „klimatické změny způsobené člověkem“ nadřazovali problémům dneška a vyzývali k návratům do dob „před průmyslovou revolucí“. Tuto atmosféru obdivně vyjádřil jeden z přítomných komentátorů hodnocením, že „tou nejoptimističtější zprávou ze summitu je potvrzení faktu, jak mnoho se politické zajímají o to, jaký tu bude svět za sto let“.

Nu, v reakci na tato chiliastická zvolání musím říci, že po svých politikách raději požaduji to, aby se všemožně starali zejména o to, jaký svět tu bude za pár měsíců nebo

let. Vždyť i britský časopis „The Spectator“ si – v prostředí skrz naskrz beznadějně zelené britské politiky – kacířsky povšimnul, že „pouhý zlomek finančních závazků, které na klimatickém summitu za Británii přislíbil premiér Cameron, by stačil na vyřešení tradičních britských problémů se záplavami v zemi“.

Od pařížského summitu o klimatu jsem nic pozitivního neočekával a obával jsem se, že politická dramaturgie pařížské klimatické konference ještě výrazněji zneužije „boj o klima“ k „boji proti svobodnému člověku“. Znovu a ještě silněji jej označí za původce všeho zlého, napadne staleté výsledky jeho tvrdé práce a nespoutanost jeho geniálního umu, s obvyklou zelenou nadřazeností, odsoudí.

Pařížský summit bohužel nelze odeslat do propasti zapomenutých událostí. Byl z dalších, který významně přispěl k rezignaci na zdravý rozum, kritické hodnocení a racionální jednání – tedy hodnoty, které napomohly naší civilizaci k dosažení současné míry blahobytu a bezpečí.

Karel C. Grig
architekt a spisovatel

Neuvěřitelné se stalo skutkem, svět bude přece jen zachráněn. Oxid uhličitý valící se z nespočetných pevninských a podmořských vulkánů i z plic nás všech, uhlíkatých lidí a dalších živočichů, uvolňující se při spalování téměř všeho, co dokáže hořet, měl našlápnuto nás všechny zákeřně zahuřit pozvolným přehřátím. Obecně se hovoří o nadměrných emisích skleníkových plynů,

NABÍZÍME

Evropský kontinent, potažmo celá západní civilizace je v současné době konfrontována s krizí nevídaného rozsahu. Vše nasvědčuje tomu, že migrační katastrofa, která se na starý kontinent valí ze zemí rozvráceného Blízkého východu a severní Afriky, bude v příštích měsících a letech dramaticky nabývat na síle. Oproti všem vážným varováním zůstávají evropské elity vůči tomuto problému zcela netečné a pokračují ve svém – běžným občanům nijak neprospívajícím – summitování, které paradoxně posouvá jednotlivé evropské země blíže a blíže vážnému dramatu s nedozírnými a hlavně nevratnými důsledky.

Čím byla tato migrační krize způsobena? Potřebuje vůbec Evropa migranty z jiných světů a proč je jejich zvaní k nám hluboce amorální? Proč se vrcholným byrokratům z EU tato krize vlastně hodí? A co by se mělo stát, aby nedošlo na nejhorsí?

Odpovědi na tyto a další otázky naleznete v knize **Václava Klause a Jiřího Weigla „Stěhování národů s.r.o.“** s podtitulem „**Stručný manuál k pochopení současné migrační krize**“ (2015). Tuto mimořádnou publikaci, která vychází ve zcela mimořádnou dobu, vydává nakladatelství **Olympia** a svými kresbami ji doplnil známý český kreslíř Jiří Slíva.

90 stran, 199 Kč.

objednávky na: www.iolympia.cz

ale na tapetě je stále jen onen prokletý sodovkový plyn. Co vodní pára? Metan? Oxid dusný? Ty všechny přece přispívají ke skleníkovému efektu daleko víc.

Zřejmě to jinak nejde. Televize a tisk nadšeně referují o vítězném tažení spojeného lidstva, zní Love Song to the Earth s dětmi a zvířátky, kýčovitě komentáře o nezbytnosti snížení emisí sodovkového plynu jsou doplňovány záběry z Pekingu zamořeného polétavým prachem a chemickými exhaláty s lidskými ústy krytými rouškami. Učí se vůbec ještě na základní škole, že oxid uhličitý neleptá ani nezanáší plíce, že jej dokonce sami vydechujeme a pro pozemský život je nezbytný?

Klima se mění, měnilo, měnit bude. Žijeme na zběsile se otáčející kouli s jádrem z roztaveného kovu, na kterém plují kry rozpraskané kamenné kůry, z větší části přikryté vodním pláštěm a obalené vrstvičkou vzduchu. Současně svištíme kolem jiné nepředstavitelně obrovské koule rozžhavené explozemi termojaderných reakcí. Nefandí si člověk, když si myslí, že může svojí činností ať tak nebo onak ovlivnit tenhle mohutný systém? Pařížské shromáždění je přesvědčeno o obojím. Za současnou proměnu klimatu člověk může a člověk ji také dokáže zvrátit. Je to pravda nebo víra? Hlasy, že kdo pochybuje, budiž zatracen, sílí a prosazují se. Takhle nereaguje rozum.

V Paříži svět opět podlehl vždy znovu zklamávané iluzi jednoty při záchraně světa, herci silně přehrávali, duněla velká slova. Ředitelé zeměkoule se sešli, poplácali, pohovořili, najedli a než se rozléti domů v jumbojetech na sluneční vítr s mírnou podporou řepkového oleje, jistě probrali i méně ožehavá témata, než je záchrana planety, o to víc ovšem doléhající na nás

prostě. Také už se nemluví jen o snaze snižovat emise, ale též o adaptaci na změny, k divadlu se přidala Čína s Indií, Západ snad tentokrát nemá být jen jednoznačným hostitelem klíšťat...

A co že ta dohoda závazně stanoví? Že vlastně nic? Úmluvu, že si jako jednotlivé státy sami vytyčíme cíle jak snížit emise v pozemském skleníku a v pětiletkách se budeme společně kontrolovat? Aha.

Pařížský zelený kýč na pár dní přehlušil jiné, výraznější a běžnému žití bližší problémy: terorismus, příval uprchlíků, ochablost Západu, nevypočitatelný a z velké části rozvrácený muslimský svět, Rusko a Ukrajinu, turbulence burz i ekonomik, nespornou devastaci životního prostředí v Africe, Asii i Jižní Americe; podle některých myslitelů je ovšem toto vše způsobeno právě měnícím se klimatem. Uvidíme. Pokud nám zelené ředitelství zeměkoule během první pětiletky přehraje další díly téhle řady a po ní bude schopno uvést řadu další, snad na tom nebudeme ještě tak zle.

Ondřej Höppner
vydavatel

Pařížská konference proti globálnímu oteplování ukázala naplno pokrytectví a cynismus mocných tohoto světa. Zatímco Barack Obama bouřil za řečnickým pultem, že se USA stanou předvojem v boji proti globálnímu oteplování, snesla se na něj v jeho vlastní zemi vlna kritiky. Americký kongres odhlasoval, že Obamovy vnitřní klimatic-

ké regulace tak jako tak zruší. Komedie s globálním oteplováním se umístila podle Gallupova ústavu mezi občany USA na posledním sedmém místě zájmu ze sedmi, až za kácením deštných pralesů. Ukázalo se, že oteplovací byznys zajímá Američany ještě méně než loni.

Změna klimatu zapříčiněného člověkem je problém, který sice neexistuje, ale zato je báječnou záminkou pro něco jiného. Pro co především, to hlavní je patrné na první pohled. Na pařížské konferenci vznikla tzv. „Průlomová energetická koalice“, jejímiž členy budou i soukromé nadnárodní korporace. Ta má být hlavní silou v boji proti přirozeně se měnícímu počasí (o klima vůbec nejde). Na její konto bude připsáno 200 miliard dolarů (pro začátek!).

Odkud se ty astronomické peníze vezmou? Samozřejmě ze zdroje pro politiky nejoblíbenějšího – ze státních rozpočtů, tedy z peněz daňových poplatníků. Podle škarohlídů (většinou z řad údajných zapšklých příznivců spikleneckých teorií), neznamenal pařížská konference sice žádný průlom v boji proti počasí, ale zato naprostou ztrátu zábran státníků propojit penězovod z daní s nadnárodními společnostmi. Zatímco dříve se peníze na řešení tohoto imaginárního problému přesouvaly skrytě a relativně po troškách, nyní se tak bude dít veřejně a v dosud nevídaném množství.

Velcí státníci, alarmističtí aktivisté (rovněž napojení na státní rozpočty), vědci a byznysmeni se doobjímali, štěstím nad uzavřenou dohodou (která nikoho k ničemu nezavazuje) doplakali – a rozjeli se do svých zemí zařídít krádeže ze státních rozpočtů. Pařížská smlouva o klimatu nás bude všechny ještě hodně bolet. ▶

NABÍZÍME

Stanislava Janáčková
Lesk a bída měnové politiky
Peníze tajemství zbavené?

Publikace č. 19/2015

institut
VÁCLAVA
KLAUSE

Institut Václava Klause nabízí knihu **Stanislavy Janáčkové „Lesk a bída měnové politiky“**. Měnová politika podle autorky není všemocná. V posledním období jsme svědky selhávání jejích tradičních nástrojů a hledání nouzových řešení. První část knihy vysvětluje podstatu měnové politiky. Druhá část přináší něco z dějin měnové politiky. Třetí část zkoumá finanční krizi z roku 2008 a evropskou dluhovou krizi. Čtvrtá část diskutuje nová dilemata a meze měnové politiky. Závěr se zamýšlí nad bídou měnové politiky.

108 stran, 100 Kč.

objednávky na: www.institutvk.cz

Filip Šebesta
Institut Václava Klause

Nic. Klimatická konference a praktická nediskuse jen potvrdila již dlouho fungující trend. Všechna iracionální opatření jsou v chodu, lidé necítí potřebu se proti nim protivit, protože je vzhledem k míře jejich bohatství zatím patrně netíží, nebo si je nejsou schopni identifikovat se svými explicitními náklady. Peníze se tak dál úspěšně točí, nebo spíše stáčí tam, kam mají, tedy směrem k businessu, který se na ideologii o lidmi způsobeném globálním oteplování za léta nabalil.

Myšlenka, že aktuální snímek, momentka klimatu z té či oné éry je tím správným a jediným možným stavem, o němž by mělo být stůj co stůj usilováno, tedy že se klima nevyvíjí či vyvíjet nemá, byla opět potvrzena závazkem nezvýšit „planetární teplotu“ o více jak dva stupně vzhledem k předindustriální éře. To ale není nejpodstatnější.

Zajímavější byl, snad z politologického hlediska, spíše spektakl okolo konference. Ten potvrdil absolutní vyprázdňenost a unavenost současné (post)politiky a její smršknutí se prakticky na pouhé mediální PR. Vrcholní světoví politici, kteří do (zejména díky nim) ochromené Paříže přiletěli svými letadly (oni mohou) se tak jen předháněli v tom, kdo u pultíku z překlíčky (!) bude více „emotivní“. Rétorika ani obsah se nelišil, od Camerona po Sobotku, od Obamy po Putina. Nikoli diskuse, ale monolog a vzájemně potvrzování jednoho jediného názoru. O případných ekonomických aspektech a důsledcích, nákladech a výnosech jimi navrhovaných závazků a opatření a nákladech a výnosech nečin-

nosti, tedy ponechání klimatu jeho přirozenému vývoji a adaptaci člověka na jeho případné změny, nepadlo v podstatě ani slovo.

Politici rádi utíkají od aktuálních a dennodenních problémů k něčemu esoteričtějšímu. Sprádnání plánů na planetární regulaci teploty v řádu desítek let do budoucnosti jim k tomu dává jedinečnou příležitost. „Debate is over“ – hlásal v New Yorku vítězně transparent jednoho z účastníků manifestace na podporu výsledků klimatického summitu. Asi ano.

Jan Bartoň
technik

Takzvaná „klimatická konference“ ukázala v plné nahotě bezradnost světových vůdců. Politici zachraňují klima planety, které hrozí akutní válečné problémy.

Každá vědecká teorie, má-li být uznána jako důvěryhodná, musí splňovat jednu velmi důležitou podmínku: ověřitelnost předpovědí, které z ní vyplývají. Teorie klimatických změn způsobených exhalacími kyslíčnicku uhlíčitého do atmosféry předkládá zcela neověřitelné výsledky, když spojuje produkci takzvaných skleníkových plynů s růstem průměrné teploty na Zemi do konce tohoto století o několik stupňů. Toto tvrzení je zcela mimo jakoukoliv možnost kontroly, ledaže bychom uměli cestovat časem dopředu a zpátky.

Proč teorie klimatických změn zcela „učarovala“ světovým vůdcům, kteří jsou ochotni sjet se z celého světa na jedno místo a tam rokovat o „závazcích“ na ochranu proti změnám klimatu? Jak je potom vůbec mož-

né, že se slibuje podpora méně rozvinutým ekonomikám v řádu sto miliard dolarů každým rokem z důvodu „ochrany před změnami klimatu“? Před padesáti lety se také slibovaly a plnily rozvojové programy pro Afriku, Asii, ale na pozadí soupeření Západu s Východem. I tehdy se zejména ze strany komunistického Východu nešetřilo tezemi o celosvětovém vítězství socialismu nad kapitalismem a z toho plynoucího všeobecného blahobytu.

Dnes jako by scházela myšlenka budoucího ráje na Zemi díky filozofii „vědeckého materialismu“, tj. komunismu, a byla nyní nahrazena, tj. substituována, v leccems ještě bizarnější „vědeckou teorií“ o vlivu lidské činnosti na celoplanetární klima.

Diskuse na pařížské světové konferenci o klimatu byla velmi zploštělá. Byla typická tím, že nevidí žádného jiného viníka než průmyslové exhalace, že připouští zvýšení průměrné teploty na Zemi do konce 21. století „maximálně o 2 °C – pro srovnání za celé dvacáté století stoupla průměrná teplota na Zemi o 0,3 °C! Politici tedy „posvětili“ plán, podle něhož má teplota na Zemi růst v tomto století bezmála sedmkrát rychleji než v minulém století. I proto nejsou pravověrní „zelení“ s výsledkem konference vůbec spokojeni.

Přitom právě Paříž několik málo týdnů před klimatickým summitem prožila teroristický útok, který neměl v moderní době precedens. Změna mocenských poměrů ve světě a rozpad řady států Afriky a Asie na mikroregiony s vlastními krutovládci jsou možná daleko výraznější hrozbou pro světový pořádek. Je příznačné pro dnešní dobu, že se světoví lídři shodnou na textu slibujícím „maximální zvýšení průměrné teploty na Zemi o 2 °C“ než na vyřešení válečných ohnisek na Blízkém a Středním východě a v Africe. ■

NABÍZÍME

Petr Žantovský

Mediální manipulace a krize v České televizi v roce 2000

Publikace č. 18/2015

INSTITUT
VÁCLAVA
KLAUSE

Institut Václava Klause nabízí knihu **Petra Žantovského „Mediální manipulace a krize v České televizi v roce 2000“**. Kniha zachycuje události a činy těch, kdo se v ní angažovali na jedné či druhé straně. Upozorňuje na zákulisní motivy a příčiny celé události a zveřejňuje fakta dokazující, že „svoboda slova“ byla tím posledním důvodem, proč k oné televizní krizi došlo, přesněji: proč a kým byla úmyslně vyvolána. A také – s jakým důsledkem: rostoucí skepsí veřejnosti k demokratickým pořádkům a procedurám, která nadlouho poznamená veškerý vnitropolitický vývoj v zemi.

260 stran, 100 Kč.

objednávky na: www.institutvk.cz

VIKTOR JEROFEJEV V IVK

V poslední listopadový den, 30. listopadu 2015, měl hanspaulský Institut Václava Klause zcela mimořádnou návštěvu. Pozvání k vystoupení a k následné diskusi přijal významný současný ruský spisovatel Viktor Jerofejev, který je známý i u nás – především v roce 1992 přeloženým románem „*Ruská krasavice*“. Jeho knihy jsou stále překládány do desítek cizích jazyků, jen my jsme touto jednou jeho knihou, on nemyslí, že nejlepší, na počátku naší polistopadové éry konfrontaci s tímto autorem ukončili. I to vyjadřuje naše nezládnutí fenoménu současného Ruska.

S Vladimírem Jerofejevem jsem se setkal v říjnu loňského roku na známém Valdajském fóru v Soči, kde vystupoval na večerním panelu věnovaném roli ruské literatury v historii ve vytváření ruského myšlení, zejména v otázce války a míru (protože právě ten den se na fóru odehrávala debata o hrozbě současných válek).

Vystoupení Viktora Jerofejeva v našem institutu (v ruštině, podařilo se sehnat 25 posluchačů schopných nejen ruštinu poslouchat, ale i v ruštině klást otázky) se věnovalo tématu „*ruských hodnot v literatuře a společnosti*“. Není možné podrobně

reportovat o dlouhé, mimořádně zajímavé diskusi, proto snad jen několik poznámek.

Podle Viktora Jerofejeva Rusko v minulém století ztratilo své hodnoty dvakrát – v roce 1917 (což je zcela logické a námi očekávané) a v roce 1991 (což je námi zcela neočekávané). Nás by v žádném případě nenapadlo hovořit o éře po listopadu 1989 jako o éře ztráty nějakých komunismem vytvořených hodnot. Ruská zkušenost je asi jiná, resp. jinak ji vidí i dnešní liberál, který se se současným Ruskem ne zcela identifikuje.

Zaujalo nás, jak silně a samozřejmě Viktor Jerofejev pohlíží na éru komunismu jako na inherentní, do hloubky vrostlou součást ruských dějin. Zarazila nás kontinuita uvažování tohoto významného představitele současné ruské liberální elity, která na rozdíl od nás éru komunismu není ochotna vymazat ze svých dějin. U nás je o to stále usilováno. Komunismus byla pro nás jen jakási úchylika, o které bychom radši ani neměli mluvit (nebo ji jen karikovat ve filmech typu *Pelíšky*). Ruský pohled je asi jiný. Sedmdesát let vymazat nechťejí a nemohou, stalo se toho moc – tragického a hrozného, ale i heroického a nezapomenutelného.

Jerofejev vytyká současnému ruskému státu, že v něm přetrvává vakuum „cennostej“, resp. že se stát nepostaral o návrat hodnot minulosti. Tomu jsme moc nerozuměli. Nedovedeme si představit, že by hodnoty do společnosti mohl vnášet stát. Ty mohou vzniknout pouze postupně, živelně, přirozeně. „Hodnoty“ chápal velmi utilitárně (ale rozumně) jako návod na oddělení, „co je dobře a co špatně“.

Obává se atomizace současné ruské společnosti, přetrvávající absence kvalitních horizontálních vztahů a stále sílící „vertikály moci“. Hlásí se k ruskému patriotismu, který důrazně odlišuje od nacionalismu.

Jeho vystoupení i následná diskuse ukázaly mimo jiné to, jak vlastní vinou málo a navíc zkresleně sledujeme, vnímáme a známe dění v Rusku, a to především v kulturní a intelektuální oblasti. To byl velmi stručný popis našeho setkání, tak, jak se mi po pěti týdnech vybavuje. V každém případě setkání s Viktorem Jerofejevem bylo něco naprosto unikátního a rádi bychom v takovýchto setkáních pokračovali.

Václav Klaus

ZPRÁVA ZE SEMINÁŘE

Boom české ekonomiky – anomálie, nebo trvalý trend?

V úterý 1. prosince 2015 uspořádal Institut Václava Klause seminář „Boom české ekonomiky – anomálie, nebo trvalý trend?“. Na panelu, který moderoval **Martin Slaný**, vystoupili hlavní ekonomka Raiffeisenbank Helena Horská, poradce ministra financí Aleš Michl, místopředseda Českého statistického úřadu Marek Rojíček a Jan Skopeček z Institutu Václava Klause.

Helena Horská konstatovala, že ČR patří aktuálně k nejrychleji rostoucím zemím EU (vedle Irska a Malty), střednědobě ale stále zůstáváme za Polskem a Slovenskem. Boom české ekonomiky představuje jen krátkodobý výkyv, souhrn příznivých náhod: spotřebitelská důvěra, nízké ceny ropy, dočerpání evropských dotací a stabilní kurz. V příštím roce klesne zase růst pod 3 %. Rozeběhlá ekonomika by za normálních okolností vedla k posílení koruny, což však díky intervenčním není možné.

Aleš Michl se na makroekonomickém modelu IS-LM snažil ukázat, že k oživení české ekonomiky přispěla expanzivní rozpočtová politika. Ekonomika se nachází v situaci pastí na likviditu, kde měnová politika není účinná a pomůže jedině fiskální politika. Bankovní sektor se topí v přebytku likvidity, kterou však firmy nepotřebují. Protože ekonomika pracovala pod potenciálem, přinesl

fiskální impuls posun křivky IS zvýšení reálného HDP.

Marek Rojíček ukázal, že česká ekonomika roste od druhého čtvrtletí 2013 v průměru o 0,8 %. Na předkrizovou úroveň se česká ekonomika dostala ve čtvrtém čtvrtletí 2014. Na dynamiku poptávky působí jak růst disponibilních důchodů domácností (spotřeba), tak firemních zisků (investice). Růst se projevuje v průmyslu, ale i stavebnictví a službách. Pozoruhodný je rovněž dopad růstu HDP na trh práce, máme druhou nejnižší nezaměstnanost v EU. Ve srovnání se zeměmi EU od roku 2010 strojíme zhruba v polovině žebříčku.

Jan Skopeček vysvětlil, že letošní růst je anomálie. Roční přírůstek reálného HDP 4,5 % je sice slušný, ale nejde o rekordní tempo (v období od roku 2002 zaznamenala ČR i vyšší tempa růstu). Letošní růst se nicméně už nebude opakovat, protože odezní jednorázové faktory jako čerpání evropských dotací, uměle oslabený kurz se vyčerpá, čekat nelze ani další snižování cen ropy a energií, zapůsobí zpomalení čínské ekonomiky, křehký růst eurozóny a migrační krize. Ne náhodou počítají ČNB, MF i IMF v příštím roce s růstem kolem 2,5 %. Expanzivní měnová a rozpočtová politika strukturální potíže ekonomik nepřetlačí.

V diskusi člen bankovní rady ČNB Kamil Janáček přiznal, že exit z devizových intervencí nebude procházka růžovým sadem. Kurz však bude posilovat postupně, ne skokově. ČNB podle něj přispěla k růstu HDP v roce 2015 přibližně ve výši 0,9 procentního bodu. V bankovním systému je příliš mnoho peněz, které se však nepromítají do reálné ekonomiky. Podniky sedí na penězích a úvěry v podstatě nepotřebují. Bývalý ministr hospodářství Karel Dyba se zeptal, proč roste polská ekonomika dlouhodobě rychleji než ČR, když instituce má podobné. Pavel Nýč z nakladatelství Albatros se otázal, proč v situaci uvolněné měnové politiky neroste inflace.

Helena Horská odpověděla, že Polsko těží z většího vnitřního trhu a také její rozpočtová politika nebyla tak restriktivní. Inflace vzroste, až se rozhýbají mzdy. Aleš Michl se obává, že evropská ekonomika se může zaseknout po vzoru Japonska. Marek Rojíček upozornil, že v Polsku je citelně vyšší nezaměstnanost. Že má Polsko vyšší dlouhodobý růst, neznamená, že jsou na tom lépe. Podle Jana Skopečka je obrovské množství peněz pumpované centrálními bankami do ekonomiky rizikem pro růst bublin na trhu aktiv.

Marek Loužek

ZPRÁVA ZE SEMINÁŘE

Edvard Beneš – 80 let od volby prezidentem

V úterý 15. prosince 2015 uspořádal Institut Václava Klause ve spolupráci se Společností Edvarda Beneše seminář „Edvard Beneš – 80 let od volby prezidentem“. Na panelu, který moderoval **Václav Klaus**, vystoupili emeritní profesor Filosofické fakulty UK Robert Kvaček, děkan Právnické fakulty UK Jan Kuklík, profesor Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity Jaroslav Hroch, výkonný ředitel Institutu Václava Klause Jiří Weigl a předseda Společnosti Edvarda Beneše Pavel Carbol.

Robert Kvaček vylíčil okolnosti první Benešovy volby prezidentem. Masaryk myslel na svého nástupce už ve chvíli, kdy byl poprvé zvolen prezidentem ČSR. Někteří počítali jako s druhým prezidentem s Karlem Kramářem, ale Masaryk si prosadil Edvarda Beneše. Argumentem byly Benešovy zásluhy na vzniku Československa a diplomatický úspěch na pařížské mírové konferenci. Benešova volba v prosinci 1935 se z větší části odehrávala tajně, v zákulisí. Beneš však byl nakonec zvolen kvórem, které Masaryk nikdy nezískal.

Jan Kuklík nastolil otázku, zda byl Beneš prezidentem i v londýnském exilu. V době Mnichovské dohody 28. září 1938 neměl Beneš jinou možnost než Mnichov přijmout. Mnichovské trauma si nesl až do konce života. Formálně přestal být prezidentem a odjel do Londýna. 15. březen 1939 prožil Beneš v Chicagu: okamžitě začal pracovat na obnově ČSR, což se tehdy zdálo jako naprosto nereálné. Přesto tezi o nepřetržité kontinuitě Československé republiky západní mocnosti nakonec přijaly.

ly. Obnova ČSR bylo Benešovo mistrovské politické dílo.

Jaroslav Hroch zkoumal filozofická a etická východiska politických činů Edvarda Beneše. Teze, že zatímco Masaryk byl velký teoretik a filozof, Beneš byl pouhý povrchní pragmatik a praktik, je podle Hrocha jednostranná. Beneš studoval politické vědy, filozofii, sociologii a práva. V knize „Demokracie dnes a zítra“ vysvětluje, že politika má být vědou a uměním, politika má být filozofií. Beneš nese historickou a mravní odpovědnost za osud českého národa a celé Evropy. Beneš projevoval hluboké humanitní přesvědčení pro národní existenci.

Jiří Weigl vyslovil názor, že Beneš byl výjimečný, nejen proto, že žil ve výjimečné, přelomové době, ale i proto, že činil fatální, pro svůj národ existenční rozhodnutí. Beneše nemůžeme soudit, natož pochopit, odmítneme-li kriticky zkoumat Masaryka. Příčiny mnichovského debaklu Československa je třeba hledat i ve slabínách Masarykovy koncepce ČSR. Edvard Beneš si z mnichovského debaklu odnesl poučení. Dnešek však otevírá staronové otázky a výzvy. EU selhala v jednom svém základním úkolu – omezovat dominantní vliv Německa a bránit německé hegemonii. Boj o obhajobu a udržení odkazu prezidenta Beneše tak získává nový význam a aktuálnost.

Pavel Carbol uvedl, že větší části uplynulých 80 let byl Benešův odkaz potlačován. Benešův odkaz by neměl být zapomenut. Benešovy zásluhy na vzniku první Československé republiky a obnovení ČSR po

druhé světové válce jsou nepopiratelné. Odmítnutí Marshallova plánu v roce 1947 zpečetilo osud ČSR. Po Benešově smrti v září 1948 pečoval o jeho odkaz jeho kancléř Jaromír Smutný, který v Londýně založil Ústav Edvarda Beneše pro politické a sociální studium. Na něj navazuje současná Společnost Edvarda Beneše.

V diskusi Václav Klaus souhlasil s tezí, že evropská integrace je nástrojem německé nadvlády nad Evropou. Otázka, zda měl Beneš v roce 1943 jet od Moskvy, je podle něj vedlejší. Teze, že kdyby Beneš nejel do Moskvy, byl by osud ČSR jiný, je nesmysl. Eva Zamrazilová se zeptala, jaký vztah měl Beneš k atentátu na Heydricha. Pavel Nýč se otázal, proč Slovinci nikdy nepřijali ideu československého národa. Dušan Tríska se zeptal, proč Beneš podporoval znárodnění.

Robert Kvaček označil atentát na Heydricha za největší čin ozbrojeného odboje vůči nacismu v Evropě. Beneš ho neinicioval, ale využil následnou perzekuci k odzúcnání Mnichova. Podle Jana Kuklíka důvody pro znárodnění byly jak ekonomické (rekonstrukce válkou zničené ekonomiky), tak politické (všeobecný tehdejší příklon k socialismu). Beneš má blíže uvažování labouristů či sociálních demokratů než komunistů. Podle Jaroslava Hrocha byla poválečná léta složitá, v geopolitickém směřování se odehrávaly i různé obchody. Podle Jiřího Weigla Beneš k cestě do Moskvy v roce 1943 dotlačili Britové, kteří dlouho nechtěli odzúcnat Mnichov. Stalin to věděl a nabídl Benešovi to, co mu Západ nechtěl poskytnout.

Marek Loužek

NABÍZÍME

Otto von Bismarck

200 let od narození

Jiří Weigl
Martin Kovář
Jaroslav Vostatek
Vít Hloušek
Robert Kvaček
Jakub Rákosník
František Stellner
Jindřich Dejmek
Václav Junek

Publikace č. 20/2015

INSTITUT
VÁCLAVA
KLAUSE

Institut Václava Klause nabízí sborník „Otto von Bismarck – 200 let od narození“, do něhož přispěli **Jiří Weigl, Martin Kovář, Jaroslav Vostatek, Vít Hloušek, Robert Kvaček, Jakub Rákosník, František Stellner, Jindřich Dejmek a Václav Junek**. V přílohách jsou projevy Otto von Bismarcka: o zákonu proti socialistům, o kulturním boji a o sjednocení Německa. Editorem sborníku je **Marek Loužek**. Předmluvu napsal **Václav Klaus**.

158 stran, 100 Kč.

objednávky na: www.institutvk.cz